
Chce zrušit čtyři proděkany

Chce zrušit čtyři proděkany

LIDOVÉ NOVINY

20.3.2012 Lidové noviny Strana 19 Akademie, autor: EVA HNÍKOVÁ
ROZHOVOR Matematicko-fyzikální fakulta je plná intrik, říká Tomáš Jirotko, který v 25 letech kandiduje na děkana

Před rokem ukončil studium, pracuje v soukromé firmě a nyní se chce stát děkanem Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Má šanci uspět? „Zkusmo jsem si počítal hlasy a šance tady je,“ říká Tomáš Jirotko. Potvrzuje to ostatně i příklad děkana Filozofické fakulty UK Michala Stehlíka, který kandidoval v 29 letech, na fakultu přišel také z vnějšku, konkrétně z Národního muzea.

* LN Proč jste se rozhodl kandidovat na děkana?

Jednak proto, že jsem byl ke kandidatuře vyzván některými členy Studentské komory Akademického senátu, jednak jsem chtěl ovlivnit dění na fakultě. Mám totiž pocit, že se matfyz moc nevyvíjí, což je velká škoda. Chybí mu jakákoliv vize nebo koncept, potlouká se jako bárka na moři. Navíc celková atmosféra na fakultě není dobrá, někteří pedagogové mezi sebou bojují dokonce i prostřednictvím IŽI a intrik. Myslím, že takové chování do akademického prostředí nepatří.

* LN Co konkrétně máte na mysli? Třeba obsazování míst podle známostí, a ne podle schopností?

Ano, i k tomu docházelo. Vadí mi však hlavně způsob komunikace na fakultě. Ukázkovým příkladem bylo mlžení kolem stěhování do Troji. Dlouho se mluví o tom, že matematická a inženýrská sekce potřebují další prostory. A malá skupinka pedagogů se před časem domluvila s děkanem na stěhování do nové budovy v Troji a obhajovala tenhle nápad tím, že má širokou podporu kateder. Jenže ve skutečnosti s ostatními nic neprojednali a skoro nikdo o tom nevěděl. Většinu pedagogů se plán nelíbí, jelikož by znamenal faktické rozštěpení některých kateder i hodně cestování po Praze. Nápad narazil na odpor v Akademickém senátu, strhl se tam boj. Definitivní rozhodnutí zatím nepadlo.

* LN Stávajícímu vedení fakulty vytýkáte také zrušení přijímacích zkoušek. Proč?

Nejprve byly přijímačky na všech oborech. Pak se v roce 2008 zrušily a na fakultu, hlavně na matematickou sekci, přicházelo velké množství nekvalitních studentů. Často šlo o lidi, co se nedostali na ekonomii, a hledali záložní školu, kde by strávili rok. Mnohdy se ani nenamáhalo chodit na přednášky a na zkoušky, takže se jim začalo říkat mrtví studenti. Nakonec byly po velkých diskusích přijímací zkoušky alespoň na matematické a inženýrské sekci opětovně zavedeny. Byl to vlastně takový experiment. Kdyby existoval nějaký koncept, mohly se přijímačky třeba upravit, a ne rovnou rušit.

* LN Díky zrušení přijímaček jste ale měli alespoň v prvním ročníku více studentů. A hlavně podle jejich počtu ministerstvo přiděluje vysokým školám peníze...

Ano, bohužel situace je taková, že ministerstvo platí i za mrtvé studenty. Pokud však chceme zůstat prestižní školou, a já bych to chtěl, nemůžeme výrazně snižovat laťku. Musíme se smířit s tím, že i s ohledem na další demografický vývoj bude kvalitních studentů ubývat. A pokud jsou čeští studenti líní se učit, je potřeba se více otevřít zahraničním studentům.

* LN Jak by to vypadalo v praxi?

V rámci každého studijního programu by se mohl otevřít jeden obor, který by se standardně vyučoval v angličtině. Začal bych u navazujícího magisterského studia a pak tuto možnost rozšířil i na bakaláře. Studenti by za školu platili, takže bychom získali slušný zdroj příjmu. Zavedení výuky v angličtině by však především přispělo ke zvýšení úrovně fakulty. Věřím, že do placeného studia by se nehlásili slabí studenti bez zájmu o obor. Navíc by to pomohlo i českým studentům: pokud si totiž budou moci vybrat, jestli půjdou na přednášku v češtině, nebo paralelně v angličtině, soudím, že velká část zvolí angličtinu. A když se tady bude přednášet v angličtině, můžeme pozvat profesory ze zahraničí. Už nyní sice na matfyz jezdí často a rádi, ale většinou tady udělají jednu nebo dvě přednášky, mnohem lepší by byl semestrální kurz.

* LN Ve svém volebním programu máte také rušení postu proděkanů. Ze stávajících sedmi byste zachoval pouze tři proděkany – pro studium, výzkum a rozvoj. Proč se chcete pouštět do zásadní reorganizace?

Uznávám, že je to odvážný nápad. Nejde však ani tak o rušení jednotlivých postů, měli bychom se spíše zamyslet na tím, jak fakultu řídit. Nyní máme kromě proděkanů pro studium, vědu a podobně také proděkany pro jednotlivé sekce – pro matematickou, inženýrskou a fyzikální. Právě jim současný děkan profesor Němeček přenechal velké pravomoci. Dalo by se říci, že v dané sekci vykonávají funkce děkanů. Jenže právě tohle uspořádání mnohdy vede k zákulisním bojům a tahanicím. Proto je potřeba ho zreformovat. V úvahu připadá zrušení sekcí a ponechání pouze samotných kateder. Je však možné jít ještě dál nebo jinou cestou. Proč máme mít několik kateder zaměřených na matematiku? V zahraničí je zvykem mít jednu velkou matematickou katedru. Vede to k lepší komunikaci a k širšímu náhledu na matematiku.

* LN Takže byste také slučoval katedry?

Ano, i to je jedna z možných cest.

* LN Děkan si své proděkany vybírá. Už máte jasno?

Ano, mám určitou představu. Šlo by o lidi z fakulty, ale žádná jména zatím říkat nechci.

* LN Vaším protikandidátem je profesor Kratochvíl z katedry aplikované matematiky. Své plány formuloval trochu jinak, ale i on chce například zavést výuku v angličtině a zlepšit komunikaci na fakultě. Existuje něco zásadního, v čem se odlišujete?

Já ve svých volebních tezích většinou popisuju mnohem konkrétněji, co chci dělat. Druhá věc je, že u profesora Kratochvíla jsem nenašel žádný plán na změnu administrativního zázemí na fakultě. Úředníci by měli poskytovat služby pedagogům a studentům, ale zatím se chovají spíš jako policajti – pokud něco pokazíte, dostanete přes prsty. To chci změnit. Vždycky mi vadilo, když musel špičkový profesor vyplňovat spoustu formulářů, a nakonec ještě od úředníků uslyšel: tady máte chybu, vyplňte to znovu. Mělo by to být tak, že pedagog přijde na děkanát, řekne, co potřebuje, vyřeší odborné věci a o vše ostatní už se postarají úředníci.

* LN V souvislosti s vývojem ekonomiky se stále více mluví o úsporách. Kde by se dalo na fakultě ušetřit?

Rozhodně bych nešetřil na kvalitě výuky a na mzdách. Jde především o to, najít díry, kterými zbytečně utíkají peníze. Jednou z nich je například fakultní vydavatelství Matfyz Press. Opravdu potřebujeme mít vlastní vydavatelství, když nám skripta vydají levněji jinde?

* LN Peníze pro vysoké školy by se daly získat také zavedením školného. Co říkáte stávajícím návrhům?

Když jsem byl student, tak jsme si paradoxně mysleli, že školné je dobrá věc. Nyní už mu tolik nefandím. Myslím, že existují možnosti, jak získat více peněz pro fakultu bez zavádění školného.

* LN Jaké?

Můžeme například zavést nižší slevu na dani pro lidi s vysokoškolským vzděláním (nyní si lze ročně odečíst asi 24 tisíc – pozn. LN). Zavedení takové změny je poměrně jednoduché a může přinést řádově miliardy. Další možnost je ubrat studentům jejich výhody. Ty se totiž nyní musí platit ze státního rozpočtu. To by zrovnoprávnilo studenty a ostatní občany. Lze například uvažovat o zrušení slevy na dani pro studenty nebo i o redukci dalších výhod. Myslím, že by to bylo spravedlivější než jednorázové zavedení školného.

* LN Co vám vadí na stávající podobě školného? Ministerstvo navrhuje, aby se začalo splácet až v době, kdy se student dostane na určitou úroveň příjmu. Mluvílo se mimo jiné o dvojnásobku minimální mzdy.

Student si má vzít půjčku, kterou garantuje stát a ten za něj bude také nejprve platit úroky. Až student dosáhne určitého příjmu, má začít splácet sám. Pokud k tomu nedojde, půjčku za něj splatí stát. Z toho mi není jasné, jestli stát

opravdu ušetří a kolik. Bude muset platit úroky bankám, což je podle mého názoru zbytečný závazek. Proč zavádět školné, když lze vymyslet něco jednoduššího, co státu přinese peníze okamžitě? Třeba zmíněné slevy na dani.

* LN Ještě se diskutuje o zápisném?

Ano, ale zápisné je v podstatě pouze jiné označení pro školné. Nevidím v tom rozdíl, student ho bude muset tak jako tak zaplatit.

* LN Nyní platí student sankční školné až rok po standardní době studia. Uvažuje se o tom, že by se začalo platit hned. Tedy například u tříletého bakaláře už ve čtvrtém roce studia. S tím byste souhlasil?

Ano, to je docela dobrý nápad.

* LN Vraťme se ale od peněz zpátky k vašim šancím. Děkana volí akademických senát fakulty. Máte silnou podporu u studentské části senátu. Jenže studenti mají v senátu třetinu hlasů a ke zvolení potřebujete nadpoloviční většinu všech hlasů. Není vaše kandidatura jen formální? Máte opravdu šanci uspět?

Cítím podporu jak ze studentské, tak i ze zaměstnanecké části akademického senátu. Zkusmo jsem si dokonce počítal hlasy, které bych mohl dostat, a myslím, že šance tady je.

* LN Matematicko-fyzikální fakulta má sedm stovek zaměstnanců, 3500 studentů a rozpočet zhruba miliardu. Máte pro její řízení v 25 letech dost zkušeností?

Samozřejmě zkušenosti s řízením takového kolosu nemám. Ale nemá je ani můj protikandidát. A ostatně pro většinu lidí, kteří kdy na takovou funkci kandidovali, je to naprosto nová situace.

* LN Není také problematické, že nyní pracujete v soukromé firmě a na fakultě už nejste?

Z fakulty jsem odešel před rokem, když jsem ukončil magisterské studium. Před tím jsem dva roky působil v akademickém senátu a nyní situaci na fakultě stále sleduju a udržuju s ní dobré vztahy, jelikož s ní naše firma spolupracuje. Takže v tom problému nevidím.

* LN Dalším pedagogům na fakultě věci, které popisujete, nevdají? Proč nekandiduje třeba nějaký vedoucí katedry ve věku kolem 35 let. Asi by měl větší šanci uspět?

Zřejmě se chtějí věnovat své práci. Funkce děkana obnáší spoustu administrativní a manažerské práce, takže mladý matematik se de facto musí přestat věnovat svému oboru. Dalším důvodem je možná i fakt, že jim prostě schází odvaha.

Najde se další kandidát na děkana?

* Už 18. dubna má Matematicko-fyzikální fakulta UK volit nového děkana. Zatím se přihlásili dva kandidáti: profesor Jan Kratochvíl a magistr Tomáš Jirotko. * Od roku 2005 je děkanem fakulty Zdeněk Němeček. Co se mu za jeho vlády podařilo? „Máme lepší budovy i vybavení pro experimenty. Je však otázka, do jaké míry za to můžu já a nakolik je to souhra okolností,“ upozorňuje profesor Němeček. Snažil se také stabilizovat rozpočet fakulty. „To se povedlo,“ říká s tím, že tři čtvrtiny rozpočtu získává fakulta za vědeckou činnost. * Němeček už kandidovat nemůže a ani nechce: „Nyní mi končí druhé funkční období. Navíc je mi 65 let, rád bych vedení fakulty přenechal mladším.“ * Může uspět Tomáš Jirotko? „Byl členem akademického senátu, o dění na fakultě se zajímal, ale chybí mu zkušenosti,“ myslí si profesor Němeček a upozorňuje, že hospodaření fakulty je obrovská džungle. „Děkan musí znát studijní předpisy, zákon o vysokých školách, vyjednávat s akreditační komisí... Je toho hodně,“ říká. * I kdyby Tomáš Jirotko v akademickém senátu, který děkana volí, získal hlasy všech studentů (mají třetinu), musí ještě přesvědčit některé zaměstnance (potřebuje nadpoloviční většinu všech členů). A ti budou podle Němečka vše pečlivě zvažovat. „Není však ani jisté, že Jirotko získá hlasy všech studentů,“ myslí si děkan. * „Nic se ale nedá předjímat. Uzávěrka přihlášek je 3. dubna a možná právě Jirotkova kandidatura povzbudí někoho dalšího k tomu, aby se přihlásil,“ spekuluje Zdeněk Němeček.

Profil TOMÁŠ JIROTKA (* 1986) Vystudoval matematiku na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tam zároveň dva roky působil v akademickém senátu. Nyní pracuje ve společnosti GoodData, kde aplikuje poznatky teorie svazů a relační algebry pro datové modelování v business intelligence.